

Länsstyrelsen
Gävleborg

1 (8)

GRANSKNINGSYTTRANDE

2015-09-17

Dnr 401-4364-15

**Enheten för samhällsutveckling
och samhällsskydd**
Fysisk planering
Helena Dahlberg
Tel: 010-225 12 94
helena.dahlberg@lansstyrelsen.se

Bollnäs kommun
Samhällsbyggnadskontoret
821 80 Bollnäs

Granskningsyttrande för kommuntäckande översiktsplan, Bollnäs kommun, Gävleborgs län

Ärendet

Bollnäs översiktsplan är utställd från 29 juni till och med 15 september 2015. Under sommaren 2014 var översiktsplanen på samråd. Länsstyrelsen yttrade sig under samrådstiden och påtalade bland annat att samrådshandlingarna borde arbetas om och därefter samrådas eftersom de saknade obligatoriska delar. Kommunen delar inte Länsstyrelsens uppfattning om ny samrådsprocess utan har valt att ställa ut översiktsplanen efter en omfattande omarbetning.

Granskningshandlingar och kungörelse har överlämnats till Länsstyrelsen i enlighet med plan- och bygglagen 3 kap. 14 §. I planförfarandet ingår att Länsstyrelsen ska avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Granskningsyttrandet ska i första hand omfatta hur planen tillgodoser riksintressen, miljökvalitetsnormer, mellankommunala och regionala frågor, hälsa och säkerhet samt att områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenligt med miljöbalken 7 kap. 18 §. Länsstyrelsens yttrande ska därefter ingå som en del i den antagna fördjupade översiktsplanen.

Allmän bedömning

En samrådshandling ska uppfylla kraven som följer i plan- och bygglagen 3 kap. 4-6 §§ så att remissinstanser och allmänhet får tillfälle att yttra sig om innehållet. Bollnäs översiktsplan har genomgått en omfattande komplettering efter samrådet. De flesta kompletteringarna följer av synpunkter i det genomförda samrådet.

Synpunkter utifrån Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden/statliga intressen

Riksintressen

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen efter samrådet har tagit ställning till gällande riksintressen. Under rubriken ”Riksintresse för kust, turism och friluftsliv” på sidan 35 står att riksintresset ska skyddas vid exploatering som skadar eller motverkar intresset. I tredje stycket under samma rubrik skriver kommunen att *”Kommunen anser att riksintressenas aktuella värden bör iakttas vid beslut om exploatering”*. Motiveringen följer av att värdena längs Ljusnan såsom utsikt och tillgänglighet förändras på grund av igenväxning. Kommunen bör verka för att bevara utsikt och tillgänglighet till Ljusnan. Detta kan ingå som exempel i strategin på sidan 36 där kommunen genom en tät dialog med Länsstyrelsen vill arbeta för att bevara och utveckla riksintressenas värden och verka för att de hålls aktuella.

Kommunen står bakom områden av riksintresse för vindbruk där dessa inte överlappar restriktionsområde för vindkraft, opåverkade områden eller stora opåverkade områden. En prioritering av intressen har gjorts. Kommunen menar trots detta att det finns tillräckligt stora områden kvar för att uppsatta mål om vindelproduktion ska kunna uppnås. Länsstyrelsen vill upplysa om att det kan vara till fördel vid kommande tillståndsprövningar att det finns tydliga motiveringar och ställningstaganden i översiktsplanen för såväl bortprioriterade som prioriterade vindkraftsområden.

Miljö kvalitetsnormer

Kommunen har i utställningshandlingen tydliggjort sin ambition att följa gällande miljö kvalitetsnormer för vatten, luft och buller. Miljö kvalitetsnormerna beskrivs på ett bra sätt. Det saknas dock en tydligare redovisning avseende gällande miljö kvalitetsnormer för vatten. Vilka problem finns inom kommunen idag? Vilka vattenförekomster behöver åtgärder för att uppnå eller bibehålla miljö kvalitetsnormerna (gäller både de vattenförekomster som inte uppnår god status eller riskerar att inte uppnå)? Ett förslag är att visa statusklassningar (preliminära 2015) och riskbedömning (preliminära 2015) på kartor. Underlaget kan tas ut från Vatteninformationssystem Sverige (VISS), www.vattenkartan.se.

Tredje stycket på sidan 21 bör kompletteras med vattenkvalitet i meningen *”För att uppnå miljö kvalitetsnormerna (MKN) ska planering av nya bostäder eller trafikinfrastruktur ta hänsyn till bullernivåer och luftkvalitet”*.

Kommunen säger sig sakna information för att bedöma miljö kvalitetsnormerna för samtliga luftkvalitetsparametrar. En strategi bör därför vara att underlag och kunskap avseende samtliga luftkvalitetsparametrar tas fram inom kommunen.

Punkt fyra på sidan 33 bör omformuleras, så att även grundvatten inkluderas. Sjöar, vattendrag och grundvatten ska uppnå kvalitetskraven för miljö kvalitetsnormer. Ytvatten omfattar kemiska och ekologiska kvalitetskrav. För grundvatten gäller att god kemisk status och god kvantitativ status ska uppnås 22 dec 2015 (nu med undantag till 2021 eller 2027). Länsstyrelsen vidhåller synpunkterna från samrådet om att de förekomster som ligger i riskzonen att inte uppnå god status bör tydliggöras (sand och grusförekomst i Annefors, Runemo och Ljusnanåsen-Vallsta, Ljusnanåsen-Växbo/Mohed).

Mellankommunala och regionala frågor

Samverkan bör ske med Söderhamns kommun om hur vattenskyddet för de större gemensamma vattenanläggningarna ska tillgodoses. Översiktsplanen bör kompletteras med en helhetssyn på skyddet av Ljusnanåsen som har flera vattentäkter; Flästa och Glössbo i Bollnäs kommun samt tre vattentäkter i Söderhamns kommun.

Hälsa och säkerhet

Miljöfarlig verksamhet och transport av farligt gods

Det är positivt att kommunen har kompletterat översiktsplanen med rekommenderade skyddsavstånd sedan samrådet. Kommunen bör sträva efter att behålla byggnadsfria avstånd (30 meter) från större vägar och järnvägar. Endast verksamhet som tål buller och vibrationer och inte innebär stadigvarande vistelse inom 70 meter från större vägar och järnvägar bör medges.

Förorenad mark

Meningen ”Kommunen ansvarar för efterbehandlingsarbete på kommunägd mark” behöver formuleras om eller tas bort eftersom meningen är svår att tolka. Det ekonomiska ansvaret för efterbehandlingsåtgärder styrs av 10 kapitlet i miljöbalken.

När det gäller strategier är det bra att man vill ta upp föroreningsproblematik tidigt i plan- och byggprocessen. Kommunen skriver att möjligheten att sanera förorenade områden i riskklass 1 och 2 på kommunägd mark ska utredas. Det bör påpekas att även möjlighet till sanering av icke kommunägd mark bör utredas. Detta kan även gälla andra riskklasser än 1 och 2 eftersom klassningen utgår från nuvarande markanvändning. De områden som bör vara mest intressanta ur planeringsperspektiv är sådana där markanvändningen (och därmed eventuellt även riskklassen) kan komma att ändras. Formuleringen av strategin som den är nu, tillsammans med skrivningen om att ”Kommunen ansvarar för efterbehandlingsarbete på kommunägd mark”, gör dessutom att man kan få intrycket av att översiktsplanen endast gäller kommunens egen mark eller att kommunen endast jobbar med förorenade områden på sin egen mark.

Kommunen hänvisar till Länsstyrelsens regionala program ”Förorenade områden i Gävleborgs län 2012-2014”. Nu finns en ny version för 2015-2017, www.lansstyrelsen.se.

Ras och skred

I målsättningen avseende säkerhet och risk där risken för ras, skred och erosion beaktas ska även påverkan av klimatförändringarna ingå. I strategin till detta kapitel bör därför finnas en punkt om att effekterna av framtida klimatförändringar ska vägas in vid utredningar av ras, skred och erosion.

Buller

Länsstyrelsen vidhåller tidigare synpunkt från samrådet om att kommunens riktlinjer för buller i framtida detaljplanering bör anges i översiktsplanen. Ett resonemang bör föras kring om det finns områden i kommunen där avsteg från riktlinjerna är tillämpliga samt motivering till dessa eventuella avsteg. Det saknas även en lägesbeskrivning avseende buller i kommunen. Buller bör för övrigt redovisas under en egen rubrik dit även stycket med riksdagens riktvärden (som står under rubriken Miljö kvalitetsnormer) flyttas. Den nya förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader bör också nämnas här. Mål nummer 54 om buller bör uppdateras med den nya trafikbullerförordningen.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Länsstyrelsen ser positivt på att Bollnäs pekar ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen eftersom detta kan bli en tillgång för kommunen. Efter samrådet har kommunen justerat LIS-områdena med tydligare riktlinjer och anpassat områdena enligt Länsstyrelsens synpunkter. Länsstyrelsen ser också positivt på att kommunen har undantagit många av de områden som Länsstyrelsen bedömer som mindre lämpliga för LIS-exploateringar.

När det gäller Backa-området anser kommunen att området är lämpligt för LIS. Länsstyrelsen delar inte kommunens uppfattning och står fast i sin ståndpunkt att Backa inte är lämpligt för exploatering. Kommunen har inför utställning av planförslaget delat upp området i två områden; norra och södra Backa. Norra Backa omfattas av riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalken 3:6 och 4:2 samt riksintresse för kulturmiljö. Utöver detta gäller utvidgat strandskydd. I riksintresse för kulturmiljövården K405 Vallsta-Hänsätter finns Backa särskilt omnämnd som en by med välbevarade gårdsanläggningar och en gles bebyggelsestruktur. Då bebyggelsens struktur är en stor värdebärare i riksintresset, bedömer Länsstyrelsen att det är svårt att tillföra ytterligare bebyggelse även om den skulle anpassas i sitt uttryck. Länsstyrelsen bedömer därför att det finns en risk för påtaglig skada på riksintresset om planerna för norra Backa skulle genomföras.

För Backa södra gäller riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalken 3:6 och 4:2 samt utvidgat strandskydd. Länsstyrelsen vidhåller sin ståndpunkt att Backa södra inte heller är lämplig för en exploatering i strandnära lägen. Detta har också regeringens prövning och upphävande av detaljplan för del av Norränge 5:25 visat. Länsstyrelsen anser att det inte har tillkommit någon ny information som gör skäl för ett annat ställningstagande.

Inom Backaområdet finns även forn- och kulturlämningar från järnålder. Detta kan innebära att det finns fler, ännu inte upptäckta lämningar.

Övriga synpunkter

Regionala och nationella planeringsunderlag

I samband med att planeringsunderlag gällande miljömål och klimatanpassning redovisas bör överenskommelsen kring dessa frågor mellan Bollnäs kommun och Länsstyrelsen (underskriven av båda parter våren 2015) nämnas. Ett förslag är att redovisa föreslagna åtgärder i planen alternativt hänvisa till överenskommelsen.

”Åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2009-2015” och ”Förslag på åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021” som varit på remiss våren 2015 saknas på sidan 29 i punktlistan.

Klimatanpassning

I strategierna till klimatanpassning bör ingå att klimatförändringarnas eventuella effekter på ras, skred och erosion ska undersökas. I bedömningen av klimatpåverkan bör även effekter på livslängden på bebyggelse och anläggningar till följd av klimatförändringar vägas in. Det är positivt att kommunen vill tillsätta en klimatanpassningsgrupp som kan ta fram en strategi för klimatanpassning. Länsstyrelsen bistår gärna med råd och stöd i detta arbete.

Vatten och avlopp

Under mål nummer 40 saknas skydd av potentiella vattentäkter för framtiden. Det nämns i efterföljande strategi att alla geologiska formationer samt alla vattenförekomster med betydande grundvattentillgångar för uttag av dricksvatten ska skyddas. Det bör därför framgå av översiktsplanen vilka dessa geologiska formationer och vattenresurser är och att det finns en prioritering av dessa.

I beskrivningen av avloppssystem på sidan 91 bör även framgå att utsläpp av miljögifter kan påverka omgivningen samt yt- och grundvatten negativt.

Under strategier för vatten och avlopp bör utvecklas hur kommunen ska ha beredskap för förfrågningar från fastighetsägare om anslutning till den kommunala VA-anläggningen.

Det bör framgå i översiktsplanen om kommunen har för avsikt att ta fram en övergripande kommunal dagvattenstrategi (se överenskommelser kring åtgärdsarbete för miljömål och klimatanpassning, punkt 15).

Sista punkten på sidan 92 om strategier för vatten och avlopp bör förtydligas med vad som avses med större saneringar.

Länsstyrelsen förutsätter att VA-planens intentioner inarbetas i översiktsplanen.

Natur- och kulturmiljö

Det är positivt ur naturvårdssynpunkt att kommunen vill verka för att skapa fria vandringsvägar för fisk. Länsstyrelsen vill i det sammanhanget påminna om kulturvärden i form av dammar, kvarnar etc. som kan förekomma i anslutning till vattendrag och att samråd ska ske med Länsstyrelsen om dessa.

Ekonomi och resurser

Under denna rubrik saknas grundvatten som en resurs. Vatten finns med i mål nummer 33 som en naturresurs men beskrivs inte i efterföljande text. Kartan med resurser såsom areella näringar och täkter bör kompletteras med grusåsar och andra viktiga vattentillgångar. Vikten av att bevara dessa för den befintliga och framtida vattenförsörjningen bör framgå.

Areella näringar

Det är positivt att kommunen framhåller betydelsen av att bevara jordbruksmark och att kommunen vill skapa förutsättningar för ett produktivt och hållbart jordbruk. Länsstyrelsens synpunkter från samrådet kvarstår om att kommunen bör resonera kring de markanvändningskonflikter som finns i planförslaget om jordbruksmarkens bevarande samtidigt som bebyggelseutveckling föreslås på jordbruksmark. Detta gäller inte minst i LIS-planen där många områden för bebyggelseutveckling föreslås på jordbruksmark. Förutom direkt anspråktagande av mark innebär bebyggelse i anslutning till befintligt lantbruk ofta risk för konflikter vid skörd, bearbetning och gödselspridning.

Målet om att förvalta jordbruksmarken på ett ekologiskt hållbart sätt stämmer inte överens med strategin att kommunen ska vara restriktiv med att tillåta omfattande exploatering på jordbruksmark. Strategin borde omformuleras och förstärkas genom att ta bort ordet ”omfattande” och skriva att ”Kommunen ska vara restriktiv med att tillåta exploatering på jordbruksmark”.

Översiktsplanen som beslutsunderlag

Det saknas ett klargörande om den fördjupade översiktsplanen för Bollnäs tätort, antagen 1995-09-18, ska fortsätta att gälla när den nya översiktsplanen antas.

Kartmaterial

Länsstyrelsen har tidigare efterfrågat en tydligare markanvändningskarta, gärna i GIS-format. I utställningshandlingen har markanvändningskartan utökats till tre A4-sidor. Länsstyrelsen efterfrågar en ännu tydligare karta i annat format.

Ärende

I ärendet har länsråd Veronica Lauritzen beslutat och Helena Dahlberg varit föredragande. I handläggningen har deltagit Eva Hedström från naturvårdsenheten, Anders Sköld, Simon Åkerman, Lijana Gottby och Maria Hysing från miljöenheten, Christoffer Carstens från enheten för samhällsutveckling och samhällsskydd, Berit Löfgren från enheten för landsbygd och tillväxt samt Anna Westin från enheten för kulturmiljö och folkhälsa. Ärendet har även behandlats på Länsstyrelsens planberedning.

Veronica Lauritzen

Helena Dahlberg

Kopia till:

Fysisk planering, akten, Region Gävleborg, Trafikverket, SGU